

FORMULARZ KWERENDY INSTYTUCJI MUZEALNYCH

Projekt „Muzea w polskiej kulturze pamięci (do 1918 r.): wczesne instytucje muzealne wobec muzeologii cyfrowej”

finansowany ze środków Ministerstwa Nauki i Szkolnictwa Wyższego w Ramach Narodowego Programu Rozwoju Humanistyki 2015.

INFORMACJE OGÓLNE:

Lokalizacja: Miejscowość/ Region / Kraj

Rogalin/Wielkopolska/Polska

Tytuł/pełna nazwa instytucji:

Galeria Rogalińska

Typ instytucji: muzeum publiczne, zbiory muzealne instytucji lub organizacji (biblioteka, towarzystwo naukowe), kolekcja prywatna

Kolekcja prywatna udostępniana zwiedzającym (zasady funkcjonowania zbliżone do muzeum prywatnego)

Opis instytucji/skrócony (wg wzoru: typ instytucji, charakter zbiorów):

Edward Aleksander Raczyński w latach 80-tych XIX wieku rozpoczął zakupy dzieł współczesnego malarstwa polskiego i europejskiego. Kolekcję rozbudowywał do lat 20-tych XX wieku. Początkowo obrazy znajdowały się w pokojach rogalińskiego pałacu oraz krakowskim domu Raczyńskich przy ul. Szpitalnej. Kolekcjoner powziął decyzję o wybudowaniu osobnego budynku galeryjnego dla pomieszczenia kolekcji, który korytarzem-łącznikiem został połączony z południowym skrzydłem rogalińskiego pałacu Raczyńskich. Budynek posiadał osobne wejście dla zwiedzających i był powszechnie dostępny.

Daty działalności / zakres czasowy:

Jako kolekcja prywatna prawdopodobnie od lat 80-tych XIX wieku dostępna dla najbliższych kolekcjonera w pałacu Raczyńskich w Rogalinie i krakowskim domu Raczyńskich przy ul. Szpitalnej. Jako kolekcja

umieszczona w osobnym budynku galeryjnym zblizona w funkcjonowaniu do muzeum prywatnego w Rogalinie od 1910 do 1939 r.

Dostępność

Typ relacji instytucji wobec pamięci

Rodzaj pamięci

Obszar pamięci/ nośnik pamięci/ rodzaj zbiorów

DANE INSTYTUCJI :

	OBECNIE	DAWNIEJ
ADRES / SIEDZIBA DANE ADMINISTRACYJNE – województwo/powiat/gmina/ulica/ nr działki, zmiany siedzib (daty); REGION HISTORYCZNY	Pałac w Rogalinie/Oddział Muzeum Narodowego w Poznaniu/ woj. wielkopolskie/powiat Mosina/gmina Rogalin	
DANE KONTAKTOWE TELEFON / EMAIL/ WWW	Arciszewskiego 2, 62-022 Rogalin/powiat Mosina/województwo wielkopolskie	
GODZINY OTWARCIA	61 813 88 00, http://rogalin.mnp.art.p l/	
DYREKTORZY	Joanna Nowak	
ZARZĄDCA		

Budynek muzealny (przekształcenia/nowo wybudowany/zaadaptowany)	Zaadaptowany budynek pałacowy, Galeria mieści się w oryginalnym budynku galeryjnym	
--	--	--

INFORMACJE HISTORYCZNE:

Zmiany w nazwach:

Jako kolekcja prywatna, brak oficjalnej nazwy

Misja muzeum/ założenia kolekcjonerskie/ cele działalności

Brak statutu, brak dokumentu określającego powyższe

Zakres terytorialny (zawarty w misji muzeum)

Brak danych

Założyciele/ właściciele: osoby lub instytucje (podstawowe dane biograficzne lub krótka charakterystyka)

Edward Aleksander Raczyński (1847-1926) polski kolekcjoner, twórca galerii w Rogalinie, prezes krakowskiego Towarzystwa Przyjaciół Sztuk Pięknych, poseł na Sejm Galicyjski we Lwowie; ojciec Rogera Raczyńskiego, wojewody wielkopolskiego oraz Edwarda Bernarda Raczyńskiego, który był prezydentem RP na uchodźstwie w latach 1979–1986

Pracownicy: opiekunowie, dyrektorzy, kustosze, muzeolodzy (podstawowe dane biograficzne, ważniejsze osiągnięcia)

Rolę opiekuna, a czasem także przewodnika po Galerii pełnił sam kolekcjoner Edward Aleksander Raczyński. Rolę opiekuna zbiorów, udostępniającego kolekcję zainteresowanym zwiedzającym pełnił po jego śmierci, najstarszy syn – Roger Raczyński

Organizacje związane z muzeum oraz działające przy muzeum (krótka charakterystyka, najważniejsze postaci, historia, datowanie)

Brak danych

Szczegółowa historia instytucji

Hrabia Edward Aleksander Raczyński dokonywał zakupów dzieł malarstwa jemu współczesnych, powstających na przełomie XIX i XX wieku. Swoją kolekcję rozbudowywał dokładnie w latach 1878-1926, przy czym większość dzieł kupił w okresie od 1892 do 1914 r. Wybuch I wojny światowej przerwał coroczne wyjazdy Raczyńskiego do Paryża, jak i regularne zakupy w Krakowie i Warszawie. Po jej zakończeniu kolekcjoner nie kontynuował już swoich zakupów zagranicą, także jego nabytki w Polsce uległy ograniczeniu. Kolekcja formowała się więc do 1914 r. Choć zdecydowana większość zakupów kolekcjonera była prowadzona od lat 90-tych, to pierwsze zakupy, które miały miejsce już pod koniec lat 70-tych, wskazują na pewne zależności i wzory, rozwijane przez hrabiego konsekwentnie do końca. Zainteresowanie Raczyńskiego środowiskiem akademickim i oficjalnymi wystawami, które narodziło się wówczas w Monachium, rozwinęło się w latach 90-tych w Paryżu i w Krakowie. W 1910 r. hrabia Raczyński wybudował dla swojej kolekcji osobny, otwarty dla publiczności, budynek Galerii. Zbudowany według planów architekta Mariana Powidzkiego gmach przylega do pałacu od strony południowej i łączy się z nim korytarzem-łącznikiem. Udostępnianie kolekcji w tym miejscu kontynuował kolejny właściciel pałacu, starszy syn kolekcjonera, Roger Raczyński. Kolekcja znajdowała się w Rogalinie do 1939 r. Po wojnie przejęta przez państwo, znajdowała się w Muzeum Narodowym w Poznaniu. Dopiero pod koniec XX wieku kolekcja wróciła (choć nie w całości) do budynku galerii w Rogalinie. Część obrazów z zespołu obrazów polskich (w tym najstawniejsze płótna Jacka Malczewskiego) prezentowane są nadal w głównym gmachu Muzeum Narodowego w Poznaniu.

ZBIORY

Charakterystyka zbiorów (wraz z danymi ilościowymi)

Kolekcja obrazów współczesnych kolekcjonerowi, złożona z dwóch zbiorów: dzieł sztuki polskiej oraz innych szkół europejskich.

Na zbiór malarstwa właściciela Rogalina składało się przede wszystkim 279 dzieł artystów polskich oraz obrazy francuskie w liczbie 124 dzieł, ponadto 22 obrazy niemieckie, po kilka przykładów sztuki belgijskiej, włoskiej, szwajcarskiej, hiszpańskiej, norweskiej, holenderskiej

Obiekty szczególne (o szczególnym znaczeniu symbolicznym, ważne dla nauki lub sztuki, komentowane, słynne)

W Galerii rogalińskiej znajdował się bogaty zespół kilkunastu płócien zaprzyjaźnionego z Raczyńskim Jacka Malczewskiego. Do najważniejszych dzieł – istotnych dla polskiej historii i historii sztuki okresu Młodej Polski – należą „Melancholia” z lat 1890-1894 oraz „Błędne Koło” z lat 1895-1897. Szczególne miejsce w kolekcji oraz w jej aranżacji w budynku galeryjnym zajmował monumentalny obraz Jana Matejki – „Dziewica Orleańska” z 1886 r.

Strategia pozyskiwania zbiorów

Zakupy

Darczyńcy/Fundatorzy/Sprzedawcy (imiona i nazwiska, charakterystyka przekazanych darów/sprzedanych eksponatów; data)

Brak

Ekspedycje naukowe organizowane przez muzeum

Brak

Transfery zbiorów: data, okoliczności, zakres, ostateczna lokalizacja

WYSTAWY I DZIAŁALNOŚĆ POPULARYZATORSKA:

Wystawy stałe

Wystawa stała, zaprojektowana przez samego kolekcjonera Edwarda Aleksandra Raczyńskiego znajdowała się w budynku galerii, powstałym w 1910 r. i połączonym z pałacem rogalińskim, rodzową siedzibą Raczyńskich. Budynek składał się z przedsionka oraz małej salki (przeznaczonej na prezentację akwarel) oraz trzech sal w układzie amfiladowym, poświęconych sztuce europejskiej, poprzedzających główną, największą i najwyższą salę – salę polską.

Wystawy czasowe

Brak

Katalogi zbiorów i wystaw oraz przewodniki

Raczyńscy wydawali niewielkie przewodniki, wręczone gościom zwiedzającym Galerię. „Przewodnik galerji obrazów hr. Raczyńskiego w Rogalinie” [b. d., b. m.] jest niewielką, kilkustronicową książeczką. Każda z sal galerii opisana jest w ten sam lakoniczny sposób - nagłówek z określeniem galeryjnego pomieszczenia, poniżej w trzech kolumnach: numery, artyści i tytuły dzieł. Nie tylko brakuje tekstu wstępnego, ale w ogóle jakiegokolwiek słowa pochodzącego od kolekcjonera. Zachowany egzemplarz z datą: *Przewodnik Galerji obrazów hr. Raczyńskiego w Rogalinie*, Rogalin 1938.

Inne publikacje (wydawane przez instytucję)

Brak

Współpraca instytucjonalna (muzea, uczelnie, towarzystwa, administracja itd.)

Wypożyczenia obrazów z galerii na liczne wystawy w Polsce i zagranicą w dwudziestolecu międzywojennym.

Zasięg działalności (informacje o miejscu pochodzenia zwiedzających, komentatorów, autorów relacji itd.)

Brak dokładnych danych, brak księgi gości, informacji statystycznych.

Zwiedzający (charakterystyka statystyczna, ważniejsze osobistości)

Przed powstaniem budynku galerii, kolekcję obrazów Edwarda Aleksandra Raczyńskiego widzieli i opisali: Janina z Puttkamerów Żółtowska (niewydane wspomnienia „Najpierwsza zimowa kuracjuszka Zakopanego” Janiny Adamowej z Puttkamerów Żółtowskiej, maszynopis w Bibliotece Narodowej, sygn. akc. 016796, t. 2) oraz krytyk Konstanty Maria Górski (K. M. Górski, Notatki z podróży Rogalin. Rockenau, 7 VIII 1905 - 5 VI 1906 r., Biblioteka Jagiellońska, sygn. 7708 I).

Wspomnienie o Galerii Rogalińskiej, umiejscowionej już w osobnym budynku przekazał Krzysztof Morawski, który zwiedzał Galerię w 1933 r. z Marią Czapską.

ŹRÓDŁA:

Bibliografia

Galeria Rogalińska Edwarda Raczyńskiego (katalog wystawy w Muzeum Narodowym w Poznaniu), red. Agnieszka Ławniczakowa, Poznań 1997; Kamila Kłudkiewicz, *Wybór i*

konieczność. Kolekcje arystokracji polskiej w Wielkopolsce na przełomie XIX i XX wieku, Poznań 2016; Kamila Kłudkiewicz, *Zagraniczne wyjazdy na zakupy. Francuskie obserwacje i polskie malarstwo w Rogalińskiej Galerii E. A. hr. Raczyńskiego*, [w:] *Wyjazdy „za sztuką”. Nadzieje, zyski i straty artystów XIX i XX wieku*, red. Dorota Kudelska, Ewelina Kuryłek, Lublin 2016, s. 179-192; Ewa Leszczyńska, *Rezydencja Raczyńskich w Rogalinie. Od wielkopańskiej siedziby do „żywego muzeum”*, [w:] *Muzea-rezydencje w Polsce. Materiały sesji naukowej zorganizowanej w Muzeum Zamoyskich w Kozłówce 14-16 października 2004*, red. Krzysztof Kornacki, Kozłówka 2004, s. 273-298; Ewa Leszczyńska, *Gmach Galerii Rogalińskiej w świetle poczynań mecenasowskich i kolekcjonerskich Edwarda Aleksandra Raczyńskiego*, „Studia Muzealne”, 2013, t. XIX, s. 27-70

[Konstanty Kościński, Przewodnik po Poznaniu i Wielkim Księstwie Poznańskim, Poznań 1909, s. 117-118.](#)

Archiwa / zespoły archiwalne / źródła / inwentarze / księgi gości

Brak

Zasoby ikonograficzne (opis, lokalizacja)

Fotografie zachowane w Muzeum Narodowym w Poznaniu

Ciekawe cytaty

UWAGI:

OPRACOWANIE:

Autor opracowania:

Kamila Kłudkiewicz

Data sporządzenia karty:

15.08.2018

Wyjazdy studyjne w celu wykonania karty, daty:

METADANE* (wypełnia redaktor portalu)

TYTUŁ (Miejscowość-nazwa instytucji)	
LOKALIZACJA GPS	
KLASYFIKACJE	
DATA UTWORZENIA	
AUTOR WPISU/REDAKTOR/KOREKTOR	
RELACJE	
TAGI	
SYGNATURA	
PRAWA	